

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

שיחות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקל"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

י"ט כסלו ה'תשכ"ב

בלתי מוגה

חלק א – יו"ל לש"פ תולדות, בי כסלו, היתשס"ו

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושש לבריאה

מאה ושלוש שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' אברהם אליעזר הלוי ע"ה

בהרה"ח ר' שלמה הלוי ע"ה

קליין

נפטר ש"ק פי וירא, טו"ב מרחשון, היתשס"ו

ת. נ. צ. ב. ה.

והעיקר — כמבואר באגה"ק סימן ד' שישנה הגאולה הפרטית של כאו"א מישראל בעניניו הוא, שעלי' נאמר²⁹ "פדה בשלום נפשי" בנוגע אליו בפרט, ועל ידה באים אח"כ לגאולה של "נפשי" הכללית, כנסת ישראל ושכינתא בגלותא, שגם הם יוצאים מהמצרים וגבולים, בגאולה האמיתית והשלימה, בביאת משיח צדקנו בעגלא דידן, עי"ז שיפוצו מעינותיך חוצה³⁰.

וכאמור לעיל, ההתחלה לזה היא עי"ז שפועל בעצמו להיות רק מקבל, וזוהי ההתחלה לפעול את הגאולה באופן ד"עד מהרה ירוץ דברו"³¹, בשעתא חדא וברגעא חדא³² — כאשר התעסקותו בזה היא גם באופן שלמעלה ממדידה והגבלה, הן למעלה ממדידות והגבלות הזמן, והן למעלה ממדידות והגבלות המקום והסביבה שנמצא בהם.

ואז פועל שתהי' השמחה בריש גלי גם כאשר מלכות המדינה היא בתקפה עדיין, וכאמור, בשעתא חדא וברגעא חדא תהי' ביאת משיח צדקנו, שיוליכנו קוממיות לארצנו.

* * *

Published and Copyright 2005 by

VAAD HANOCHOS BLAHAK

788 Eastern Parkway Suite #408

Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (718) 778-5776

E-mail: info@lahak.org

Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5766 • 2005

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס	נסדר והוכן לדפוס
The PrintHouse	על ידי חיים שאול בן חנה
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237	בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 628-6700	Tel. (718) 604-2610 Fax. (718) 778-5776
	סדר ועימוד בתכנת „תג". הפצה בארצות הברית: (718) 735-4585

(29) שם נה, י"ט. (31) תהלים קמז, טו. וראה לקו"ת ס"פ קרח. ובכ"מ. (30) ראה אגה"ק דהבעש"ט (כש"ט) (32) זח"א קכט, סע"א. בתחלתו. ובכ"מ.

התחלה בתור תלמיד ומקבל במשך עשר שנים, ורק לאחר שתכונת המקבל חודרת אצלו בכל עשר כחותיו, אזי יכול להיות "נשיא", ולמלא תפקידו בעולם — אפילו כאשר מדובר אודות נשמה פרטית, ולא נשמה כללית.

ובמכ"ש וק"ו:

אדמו"ר הזקן הי' נשמה חדשה, והי' לו סיוע וברכות מהבעש"ט בעניניו (כפי שכ"ק מו"ח אדמו"ר מבאר ומספר בארוכה בלקוטי דיבורים²⁴). ואעפ"כ, אימתי התחילה הגאולה, שאז התחיל עיקר הענין דיפוצו מעינוניתך חוצה²⁵ — הרי זה דוקא בהקדמת המאסר, ואימתי התחיל המאסר — לאחר שנעשה תלמיד של המגיד, עי"ז שלכל לראש הוצרך לפתור ספק בנוגע לדרכו בחיים, ואח"כ הוצרך לנדוד ולגלות ממקומו, ולהיות במצב של מיצר ודוחק בגשמיות (כמבואר בכמה סיפורים אודות הדוחק הגשמי בחיי אדמו"ר הזקן בהיותו תלמיד אצל המגיד ממעזריטש²⁶), וכיחד עם זה, היתה אצלו עלי' ברוחניות, כך, שענין הגאולה מתחיל כבר מהיום הראשון בשנה הראשונה שנעשה מקבל ותלמיד, ואח"כ באה הגאולה לידי סיום וחותם — ביי"ט כסלו תקנ"ט.

ועד"ז בכל אחד מישראל, שנשמתו ירדה "מאיגרא רמה לבירא עמיקתא"²⁷, וירידה זו היא צורך עלי', וענין העלי' — "מי יעלה בהר ה'"²⁸ — קשור עם יגיעה דוקא, כך, שרק כאשר האדם מרגיש שעוסק בענינים כאלו שצריך להשתדל בהם ולהתייגע עליהם, אזי מתחילה העלי' שלו.

ולא כפי שיכולים לטעות ולטעון: לשם מה עליו להתייגע ולהתייטר ("מאָטערן זיך"), מבלי לדעת להיכן יגיע? — הנה על זה אומרים לו, שסוכ"ס יבוא למעמד ומצב של גאולה, היינו, שנשמתו תצא מהמיצרים וגבולים שלו, ודוקא אז יכולה למלא תפקידה בעולם — "לשמש את קוני"⁵, כי, כל זמן שהוא מצומצם במדידה והגבלה שלו, אינו יכול לשמש את קונו שהוא "אין סוף", כך, שעצם הידיעה שהוא צריך ומתחיל לשמש את קונו שהוא "אין סוף", מעוררת אותו לפעול בעצמו יציאה מן המיצרים והגבולים, שזהו ענין הגאולה.

ט. זהו איפוא הלימוד-השכל מכל הסיפור האמור, בנוגע לכל אחד

ואחד בעניניו הוא.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ תולדות, ב' כסלו, הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהשיחות שנאמרו בהתוועדות י"ט כסלו ה'תשכ"ב — הנחה בלתי מוגה (שאר החלקים י"ל אי"ה בשבועות הקרובים).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

כ"ה מרחשון, ה'תשס"ו

מאה ושלש שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

ברוקלין, נ.י.

26) ראה סה"ש תרפ"ז ע' 111. ועוד.

27) ע"פ לשון חז"ל — חגיגה ה, ב.

28) תהלים כד, ג.

24) ח"ג תעה, א ואילך. ולאח"ז בסה"ש

תש"ה ע' 127 ואילך.

25) סה"ש תורת שלום ס"ע 112 ואילך.

שיצטרך להתגלות ענין זה, מ"מ, כל זמן שהי' עדיין בהעלם, לא הי' לזה קשר עם הענין שמקטרג על הגילוי.

ומתי התחיל מילוי תפקיד נשמה זו (לא רק בהעלם, אלא גם) בגילוי — הרי זה כפי שכותב כ"ק מו"ח אדמו"ר בחוברת י"ט כסלו¹⁹, שכאשר עמד על דעתו, הי' מפורסם בעולם אודות שני מקומות, ואדמו"ר הזקן בחר לילך אל המגיד ממעזריטש.

וכיון שזו היתה התחלת ההתגלות של אדמו"ר הזקן בענין החסידות — התחיל אז הענין שהביא לידי המאסר, ולכן התחלת סיפור המאסר היא מעשר השנים שאדמו"ר הזקן הי' תלמיד אצל המגיד.

ח. ובנוגע אלינו — כמבואר כמ"פ²⁰ שמכל דבר יש ללמוד ענין בעבודת ה', ובפרט סיפור של נשיאי ישראל שהוא גם לימוד והוראה, ביחד עם נתינת-כח, שניתנת בראש-השנה לחסידות²¹, וממנה נמשך כח על כל ימות השנה בנוגע ללימוד החסידות והנהגה בדרכי החסידות:

כאשר אין העלם והסתר, אין מנגדים ואין קשיים — הרי זה סימן שעדיין לא הגיע האדם למילוי תפקידו בעולם.

לכאורה יכול לטעון: מדוע עליו להתעקש ולהתעסק דוקא בענין של תורה ויהדות שנעשה אצלו מתוך קשיים; מוטב שיבחר לעצמו ענין קל — ומה גם שיתכן לפעמים שענין זה הוא מהמצוות החמורות — ויתמסר להתעסק בו.

והמענה על זה — ש"חנם" הי' "במצרים"²¹, כמבואר בזהר²² שעניני קדושה אינם יכולים להיות "חנם"; אם זהו דבר שבא ללא יגיעה — הנה "לא יגעת ומצאת אל תאמין"²³; לא ניתן למצוא ענין הקשור עם נשמתו, שיהי' "חנם", ללא יגיעה והשתדלות.

וזהו גם הלימוד: כל זמן שאין ספיקות, כל זמן שאין קשיים וכל זמן שאין מנגדים — הרי זה סימן שעדיין לא התחיל לעבוד עבודתו בקודש, אלא הוא אוהז בתקופה של הכנה כדי שיוכל אח"כ למלא תפקידו בעולם.

וכיצד היא התחלת העבודה למלא תפקידו בעולם — אין זה באופן שמושיבים אותו בראש וממנים אותו ל"נשיא"; לפני כן מוכרחת להיות

19) קה"ת תש"ב, תשי"ב. וראה גם סה"ש
תשי"ח ע' 197. וש"נ.
20) ראה גם תו"מ ח"ל ע' 145. וש"נ.
21) בהעלותך יא, ה ובספרי ופרש"י עה"פ.
22) ח"ב קכח, א.
23) מגילה ו, רע"ב.

ואפילו אם תמצי לומר בנוגע לשייכות דעשרים שנות התפשטות תורת החסידות, שזהו לפי שהקטרוג שגרם למאסר הי' על הפצת החסידות ביותר, וענין זה התחיל בתחילת עשרים שנה הנ"ל — עדיין אינו מובן הקישור עם חמש השנים שהי' ראש החברייא קדישא, ועאכו"כ עם עשר השנים שהי' תלמיד אצל המגיד?

ו. ויש לבאר זה ע"פ מארז"ל¹² על הפסוק¹³ "יודע ה' ימי תמימים", "כשם שהן תמימים כך שנותם תמימים", שמזה למדים בנוגע ל"שני חיי שרה"¹⁴, ש"כולן שוין לטובה"¹⁵:

הפירוש ד"שנותם תמימים" הוא — לא רק כפשוטו, שלא נחסר מאומה במספר שנותיהם, אלא בזה נכלל גם ששנותיהם היו שלימים גם בתחילתן.

וע"ד שמצינו בנוגע לספירת העומר, שעז"נ¹⁶ "שבע שבתות תמימות תהיינה", שאם החסיר יום אחד, אזי החסרון הוא לא רק ביום זה, אלא חסר הענין ד"תמימות" בכל מ"ט הימים¹⁷.

וכן הוא הפירוש ד"שנותם תמימים" — שהתמימות היא מהתחלת התקופה בענין זה, באופן ש"כולן שוין".

ז. ובנוגע לעניננו:

כיון ששליחותו של אדמו"ר הזקן היתה להפיץ את תורת החסידות בעולם (כמבואר בשיחות בכ"מ¹⁸), הנה בענין זה היו "שנותיו תמימים" — מאז שהתחיל להתגלות ענינו של אדמו"ר הזקן בגלילי.

והתחלה זו היא — לא מאז שהתחיל לנהוג נשיאותו, וגם לא (בקצה השני) מזמן הולדתו, אלא מעשר השנים שהי' תלמיד של המגיד: ענין המאסר לא הי' מצד עצם העובדה שנשמטו של רבינו הזקן נמצאת בעולם, אלא מפני שנשמה זו התחילה לפעול ענינה ותפקידה בעולם בגלילי.

ולכן, בנוגע לזמן הולדתו של אדמו"ר הזקן — הנה אע"פ שאז התחיל כבר גילוי הנשמה, שזוהי ההכנה למילוי תפקידה בבוא הזמן

בס"ד. שיחת י"ט כסלו, ה'תשכ"ב.

בלתי מוגה

א. כאשר רבינו נשיאינו סיפר אודות הענין די"ט כסלו¹, כיצד הי' נראה המעמד ומצב לאחרי הגאולה בפעם הראשונה באותו מקום, בפטרבורג (שנקרא כיום לענינגראד), הנה בין פרטי הענינים, סיפר, שהיתה שמחה גדולה ביותר, "עד כי התגוללו ברחובות פטרבורג".

והגע עצמך:

פטרבורג היתה עיר הבירה של רוסיא, שהיתה אז מלוכה אדירה — מלכות בתוקף גדול. ומצד סדרי המלוכה היתה רשות ליהודים לגור רק בחלקים מסויימים של המדינה, ואילו בחלקה היותר גדול של המדינה, ובפרט במוסקבא, ועאכו"כ בעיר הבירה פטרבורג, לא היתה ליהודים רשות ישיבה, לשהות ולגור בה.

ואעפ"כ, היתה השמחה גדולה כל כך, שפרצה את כל הגדרים, עד שהתגוללו ברחובות, וביניהם גם כאלו שלא היתה להם רשות להיות בעיר ההיא.

וכל אלו שחגגו שם את השמחה באופן האמור, היו יכולים להמשיך בשמחה זו ללא קשיים, ולא ניזוקו מזה כלל.

— השמחה לא ביטלה את מציאותה של המלוכה, שכן, גם לאחרי כן נמשך קיומה של המלוכה יותר ממאה שנה, ואפילו בו ביום, הנה קודם השמחה ולאחר השמחה התחשבו במשטר וסדרי המלוכה; ואעפ"כ התקיימה השמחה "ברחובות פטרבורג", ובאופן ש"התגוללו" בריש גלי, מבלי הבט מה הם דיני המלוכה בקשר לזה.

ב. כאשר מספרים זאת לנו, אין זה רק סיפור מעשה בעלמא, אלא לימוד והוראה שקיימים לעד ולעולמי עולמים — עד כמה גדול כח של שמחה הקשורה עם מצוה, שמחה שיש לה את הכח של תורה, שפורצת את כל ההגבלות, אפילו הגבלות של מלוכה אדירה שנמצאים ברשותה.

כלומר: אע"פ שהסדר ע"פ תורה הוא ש"דינא דמלכותא דינא"²,

(17) ראה בארוכה התועודיות תנש"א ח"ג ע' 89 ואילך. וש"נ.
(18) ראה סה"ש תש"ה ע' 126 ואילך.
תש"ז ע' 91. תש"ח ע' 195.

(12) ב"ר פנ"ח, א.
(13) תהלים לז, יח.
(14) ר"פ חיי שרה.
(15) פרש"י עה"פ.
(16) אמור כג, טו.

(1) שיחת ליל כ' כסלו תרצ"ג סי"ג (לקו"ד) (2) ראה אנציק' תלמודית בערכו (כרך ז ח"א מב, א).
ס"ע רצה ואילך). וש"נ.

כך, שע"פ התורה צריכים להתחשב בזה, הנה כמה דברים אמורים, כל זמן שאין ענין ע"פ תורה גופא שמבטל את המדידה וההגבלה.

ולכל לראש — הרי זה ענין השמחה של מצוה, וע"פ המבואר ומובן מדברי הרמב"ם³, הרי זה יכול להיות בכל מצוה איזה שתהי', שכן, כאשר יהודי מתבונן שזהו ציווי של הקב"ה, מלך מלכי המלכים, שנתן ציווי לבשר ודם, באמרו לו, שכאשר יקיים את הציווי, אזי "נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני"⁴ — הרי זה צריך להביא, ומביא, לידי שמחה גדולה ביותר.

והתועלת שבשמחה זו — ככל ענין של יהודי שצריך להביא לידי הוספה, ולכל-הפחות לידי חיזוק, במילוי תפקיד בריאתו, "אני נבראתי לשמש את קוניי"⁵, ע"י עניני התומ"צ — שהשמחה של מצוה מבטלת את המדידות וההגבלות שיכולים להיות על ענין של תורה ומצוותי'.

ג. והנה ידוע⁶ שבבוא תקופת השנה חוזרים ונשנים כל הענינים כפי שהיו בפעם הראשונה.

ולכן מצינו גם במנהגי בני-אדם, שבבוא יום-השנה של חתונה או שמחה אחרת, חוזרים וחוגגים את השמחה, וככל עניני בני-אדם, יש לזה יסוד ושורש בעניני התורה — שכן הוא גם ע"פ תורה, שבבוא היום בשנה שבו אירע מאורע מסויים, ולדוגמא: יום חמשה עשר בניסן, אזי חוזרים ונמשכים עוד הפעם — אבל מחדש — כל ההמשכות שהיו ביציאת מצרים בפעם הראשונה.

ועד"ז בנוגע לחג הגאולה י"ט כסלו — שבכל שנה ושנה חוזר ונשנה עוד הפעם ענין הנצחון, עם כל ההמשכות וההשפעות הקשורות לענין זה, ובמילא, יש גם מקום שתהי' השמחה מעין השמחה שהיתה בשנה הראשונה ובפעם הראשונה, כיון שזהו אותו הענין, וע"פ המבואר ומובן מאגה"ק⁷, לא זו בלבד שאין זה באופן של חלישות, אלא אדרבה, בכל עניני טוב וקדושה, הנה משנה לשנה ומפעם לפעם "מעלין בקודש"⁸, ופשיטא ש"אין מורידין" ח"ו.

ועד"ז בנוגע להאמור לעיל, שענין השמחה (בימים טובים ומועדים, ובמה דעסקינן עתה — י"ט כסלו) בכחה לבטל מדידות

והגבלות טבעיים — שיוכלו להמשיך ולילך מתוך הוספה וחיזוק יותר בעניני התומ"צ.

וההתחלה בזה היא מיום זה, ובפרט שנקרא בשם "ראש השנה"⁹, שהוא בדוגמת "ראש" לימים שבאים לאחריו, דכשם שהראש ממשך חיות לכל האברים, כך נמשכים מיום זה חיות ושמחה על כל השנה — שלימוד התורה וקיום המצוות במשך כל השנה הבאה לקראתנו לשלום יהיו ללא מדידות והגבלות, ובאופן דמוסיף והולך מוסיף ואור.

* * *

ד. עוד סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר אז"ל¹⁰ אודות הסדר בי"ט כסלו, שנכדו של אדמו"ר הזקן, ר' נחום, הי' מספר בכל שנה ושנה המעשה די"ט כסלו מתחילתה ועד סופה (והי' מדייק כל כך, שכאשר היו נכנסים באמצע הסיפור מי מהמכובדים, הי' חוזר ומתחיל).

וסדר הסיפור הי' מתחיל: עשר שנים הי' אדמו"ר הזקן תלמיד אצל המגיד ממעזריטש, חמש שנים הי' ראש החברייא קדישא, ועשרים שנה התעסק לפרסם לבאר ולהסביר תורת רבותינו המגיד והבעש"ט. ולאחרי שנתפשת הדבר בהתפשטות גדולה, אזי היתה המסירה.

[וכך הוא חשבון השנים: עשר שנים שהי' אדמו"ר הזקן תלמיד אצל המגיד — משנת תקכ"ג (שאו הי' אדמו"ר הזקן בן שמונה עשרה), עד שנת תקל"ג, שאז נסתלק המגיד. אח"כ הי' חמש שנים ראש החברייא קדישא — עד שנת תקל"ח. אח"כ התעסק עשרים שנה בהפצת תורת הבעש"ט — עד שנת תקנ"ח. ואז היתה המסירה שהביאה למאסר — בשנת תקנ"ט (וההתחלה בזה היתה כבר עוד לפני"ז, וכידוע הסיפור¹¹ אודות ה"פדיונות" ששלח אז אדמו"ר הזקן)].

עד כאן סיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר.

ה. ולכאורה אינו מובן:

כאשר מדובר אודות סיפור המאסר והגאולה — מה נוגע ההתחלה אודות עשר השנים שהי' אצל המגיד, חמש השנים שהי' ראש החברייא קדישא, ועשרים שנה שעסק בהתפשטות תורת החסידות?

מהאגרת נדפסה בקונטרס ומעין ע' 17.
10 שיחת ליל א' י"ט כסלו בתחלתה (לקו"ד שם יא, ב).
11 ראה לקו"ד שם מא, א. מג, א.

9 אגה"ק של כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, ד' ט"ז כסלו תרס"ב (אג"ק שלו ח"א ע' רנט). וש"נ (נעתק ב"היום יום" בתחלתו). לקו"ד ח"ד תשנט, ב ואילך. פאקסימיליא

6 ראה גם תו"מ חל"א ע' 106. וש"נ.
7 סיד.ד.
8 ברכות כח, א. וש"נ.

3 סוף הלי' לולב.
4 תו"כ ופרש"י ויקרא א, ט. ספרי ופרש"י פינחס כח, ח. ועוד.
5 משנה ובריתא סוף קידושין.